

INDLEDNING.

Vi mødes en efterårseftermiddag, mens mørket falder på. Vi ved, at vore sind er sårbare og åbne i dag. Vi fyldes af minder og tanker om dem, vi elsker og har mistet. Alle Helgen er både den dag vi mindes de døde i kirkens sammenhæng og den dag, hvor vi lader Gud komme tæt på vores sorg igen - ligesom ved afskeden. Sorgen er anderledes i dag, men den er der stadig. Måske har det været svært for nogen af jer at komme tilbage til det sted, hvor afskeden gjorde ondt, eller her hvor graven er, og I normalt kommer for at samle jeres tanker for jer selv – men I kommer og træder ind i fællesskabet, det er både stærkt og smukt.

Når vi har mistet nogen, vi holder inderligt af, kan vi ikke altid se en vej videre i livet, men den er der. Vejen går ikke altid lige ud, sommetider går den op ad bakke eller ned ad bakken, gennem en tunnel eller ind i en rundkørsel. Når vi sidder fast i en sorg kan det netop opleves som en rundkørsel, hvor vi ikke magter at vælge én af vejene ud. Tankerne og følelserne går bare i ring hele tiden. Så har vi brug for hjælp. Men oftest klarer vi selv at finde vej, fordi vi har familie og venner, som følges med os et stykke af vejen. Dagene går, og vi går med dem på en vej, vi ikke kender, en vej ud i en fremtid, vi måske ikke altid har lyst til at tro på.

Det er forskelligt for alle os i dette rum, hvor vi er på vejen gennem sorgen og gennem livet. Men vi er på vej, og vi går ikke alene.

JESU DØD

Da Jesus døde på korset i Jerusalem var Hans disciple og familie og venner i chok. Det var ikke et stille og roligt dødsfald, det var et tragisk dødsfald, der tog alt håb fra dem, og mange af dem lukkede sig inde i deres huse og sørgede i mindre grupper eller hver for sig.

Sådan kan vi også reagere i vores sorg, vi holder os for os selv hjemme i stuen måske for nedrullede gardiner. Sådan kan nogle dage være, men ikke alle dage må være sådan.

Nogle af disciplene og kvinderne gik ud til graven, ligesom vi kan gå ud til vore grave. Derude ved vore kæres grav kan vi på en måde tale med dem, vi kan spørge til det, som skete, dele vore frustrationer i nuet med dem og føle, at vi stadig har dem nær ved. Ved graven kan nogen opleve, at de konstruktivt bearbejder sorgen og tabet – andre har det helt anderledes og færdes ikke på kirkegården.

Da Jesus døde var der nogen, som bare ikke ville være i Jerusalem mere men ville væk fra sorg og kaos. De kunne ikke rumme alt det, som var sket og vidste ikke, hvad de skulle tro, eller hvad de skulle stille op. De to disciple går derfor ud af en af Jerusalems porte og vælger vejen mod byen Emmaus.

De er sorgfulde over Jesu død og snakker med hinanden om det. Jesus var ikke bare deres læremester og ven, Han var i deres øjne hele verdens håb. Nu er Han død og det føltes, som om alt håb om en bedre verden døde sammen med Ham.

DEN OPSTANDNE

Kvinderne i vennekredsen har fortalt om engle ude ved graven, og at Jesu lig er væk? Men de to disciple her har ikke været ude og tjekke det. De ved ikke, hvad opstandelse er eller hvad det betyder. Det giver bare endnu mere kaos at høre på kvinderne.

Pludselig kommer en tredje person, Jesus selv, og følges med dem på vejen, uden at de kan kende Ham. Lidt mystisk. Han udlægger skrifterne mens de går, så Hans død og opstandelse pludselig giver mening for dem.

Ja, Han giver dem trøst og håb tilbage ved at få dem til at forstå sammenhængen i begivenhederne. Denne vandring ændrer alting for dem. Deres hjerter brænder i dem, og de vil have Han skal blive hos dem. Han spiser med dem, og de genkender de Ham, Jesus. Men så er Han væk.

Det virker umiddelbart ret spookie, at Jesus bare forsvinder, amerikanerne fejrer jo ikke Alle Helgen men Halloween, som netop spiller på det spookie. Men Jesus er ikke et spøgelse. Han er Kristus, den opstandne Herre, som ikke længere er bundet af den fysiske verdens love. Han færdes blandt sine disciple i dagene fra påske til Kr. himmelfart på denne måde i et særligt nærvær. Han vil opmuntre dem og give dem tro og mod til at holde fast. Da det bliver pinse, sender Gud dem Helligånden, den ånd, som er Jesu Kristi nærvær i verden i dag.

I DAG.

I dag er vi så her på Risbjerg kapel med vore kære i tankerne, med visheden om deres betydning i vores liv. Vores kærlighed til dem og deres kærlighed til os, fastholder os i tilhørsforhold ud over det fysiske liv. Vi siger ofte om dem, at de lever i vore hjerter, at de lever videre, fordi vi aldrig glemmer dem, og fordi de har præget os, så noget af det de stod for, lever videre i os.

På den måde er de i luthersk forstand vore helgener, og derfor tænder vi lys på deres grave.

LYS.

Lyset er et vigtigt symbol. Vi siger sommetider: "Der er lys for enden af tunnelen" - lyset viser os vej i livet. Som unge opleves vejen i livet ofte som en motorvej, alt går stærkt, og vi overhaler, når vi gerne vil hurtigt frem. Senere drejer vi fra og oplever, at vejen snor sig og fører os ukendte steder hen. Og så står vi ud af bilen, og går ad de mindre veje, som nogle steder er ujævne, så vi snubler og falder. Men vi er ikke alene på vejen. Ind i mellem kommer nogen og følges med os, nogen som kan opmuntre os og få rusket os lidt som Jesus ruskede disciplene. Så kommer vi ud af vores selvsving, og mærker

- at der er glæde til os, selv om vi har mistet,
- at der er solskin til os, selv om vores hjerte fryser,
- at der er fællesskab og venskab til os, selv om vi mangler den, vi helst ville være sammen med,
- at der er sammenhæng og varme og andre menneskers kærlighed til os, selv om vi ikke kan se sammenhængen og rumme dem, der vil os.

GUD SER OS.

Jesus Kristus, den opstandne Herre, er hos os med sin Helligånd, og Han sender mennesker på vores vej til at følges med os. Sommetider, når vi sidder helt alene, er vi - uden at vide det - omsluttet af Guds nærvær, og Han kan tale til os som i digtet før:

*"Jeg ser, at du er træt,
men jeg kan ikke gå alle skridtene for dig.
Du må gå dem selv,
men jeg vil gå dem med dig.*

*Jeg ser, du har det ondt
men jeg kan ikke græde alle tårerne for dig.
Du må græde dem selv,
men jeg vil græde med dig.*

*Jeg ser, du vil gi op,
men jeg kan ikke leve livet for dig.
Du må leve det selv,
men jeg vil leve det med dig".*

Når vi har mistet, ved vi, at livet aldrig bliver det samme igen. **Og det skal det heller ikke!** Livet begynder på ny hver morgen, sådan har det været fra vi blev født. Vi bliver aldrig de samme igen, **og det skal vi heller ikke.**

LIVET OG DØDEN.

Vi går på livets vej, og vi forandres af livet, vi ældes, vi modnes, vi får sår og ar og dybder i vores personlighed. Livet stiller krav til os.

Døden stiller ingen krav. Døden er ligeglad med, om vi går skridtene, om vi gir op, om vi lukker os inde og aldrig kommer ud, om vi spiser eller ej, holder jul eller ej, går til fødselsdag eller ej.

Livet er ikke ligeglad, livet kræver, at vi lever det også når det gør ondt, og vi er kede af det. Livet er en gave - også når vi mister. Vi sørger jo, fordi livets gave til os gennem dem, vi har mistet, var en uvurderlig sum af kærlighed! Livet **vil** dig og mig - og vi skal sammen gå vejen. Jesus Kristus siger om sig selv i Johannesevangeliet: ”**Jeg er vejen sandheden og livet**”.

Lad os **gå vejen**,
lad os **stå fast på sandheden** om Gud, om vore kære og om selv og
lad os til enhver tid **vælge livet**.

Amen.

Digt: Gud ser os, når vi sørger.

Jeg ser, at du er træt,
men jeg kan ikke gå alle skridtene for dig.
Du må gå dem selv,
men jeg vil gå dem med dig.

Jeg ser, du har det ondt
men jeg kan ikke græde alle tårerne for dig.
Du må græde dem selv,
men jeg vil græde med dig.

Jeg ser, du vil gi op,
men jeg kan ikke leve livet for dig.
Du må leve det selv,
men jeg vil leve det med dig.

Jeg ser, at du bange,
men jeg kan ikke gå i døden for dig.
Du må smage den selv,
men jeg gør død til liv for dig.

Bjørn Eidsvåg.
Oversættelse fra Norsk.